

TARYBINIS Rokiškis

KP(b) Rokiškio Apkomo ir Apskr. Vykė. Komiteto Organas
Nr. 46 (353) | 1947 m. balandžio 17 d. | Kaina 20 kp.

Informacinis pranešimas

Apie Lietuvos KP(b) CK plenuma

Š. m. balandžio mėn. 10–12 d. įvyko 6-asis Lietuvos KP(b) Centro Komiteto plenumas.

Plenumas apvarstė klausimą dėl priemonių VKP(b) CK Plenumo nutarimui „Dėl prie-

Pavyzdiniai pasiruošti valstybiniai egzaminams

Visose srityse ir vidurinėse mokyklose dabar vyksta pasiruošimo darbai egzaminams. Nuo kruopštaus, pavyzdinio pasiruošimo egzaminams priklauso ir pačių egzaminų pravedimo sėkmingumas. Egzaminų metu mokiniai turės įrodyti ant kiek jie ryškiai, atkakliai mokėsi, ar iki galo jie sunaudojo laimingą mokymosi laiką, ar pakankamai išplėtė savo akiratį, ar praturtino širdį žiniomis. Mokyklų mokytojų kolektyvai egzaminų metu turės įrodyti ar mokyklai mokiniai davė sistemingas žinias, ar išugdė jaunuolius tvirtą charakterį, aukštą materialistinę pasaulėžiūrą, ar besimokančioji jaunuomenė sugebė dirbti ne akiai, bet sąmoningai, suprasdama Markso, Engelso, Lenino, Stalino idėjas, pagal marksistinę — leninistinę metodą.

Ypač svarbų dėmesį būtina kreipti į pasiruošimą egzaminams brandos atestatui gauti. Kaip abiturientai, taip ir mokytojai turi įsisąmoninti, kad brandumas yra rimtas apsisprendimas. Apsispręsti, tai reiškia išdirbti savo būdą, savo įsitikinimus, rasti savo pasaulėžiūrą ir nusibrėžti tolimą gyvenimo kelią. Kiekvienam baigiančiam gimnaziją klyta šis apsisprendimo uždavinys. Ir pasitarusiu metu visas mokyklos mokslis bei auklėjimo darbas, ypač vyresniosios klasišės, turi padėti pasiekti šį tikslą.

Savo laiku drg. M. I. Kailinaitis pabrėžė, jog „visi mokslininkai turi žinoti, kad tik tas žmogus turės šlovą ar tokia reikšmę visuomeninėje ir valstybinėje gyvenime bet kurioje naudingoje srityje, kuris mokėsi sistemingai dirbti, suprasdamas dalyką. Žmonės, kurie blizga tik paviršutinišku kultūringumu, kurie įsigyja tik Morinjū kultūrinę bilgesnį, Onegino tipo žmonės, sugebė pasiekti tik apie viską po truputį ir iš esmės nieko nesuvalkė, — tokie žmonės nevaldina ir nevaldys reikšmingo vaidmens tarybinės visuomenės ir valstybės gyvenime“.

Vidurinė mokykla turi išleisti mokinius paruošus žmones ir visos pusės — stoti į aukštesnį mokyklą, iš antros — į praktinio darbo. Todėl mokinius turi įgusti mokykloje

monijų žemės ūkiui pakelti pokarinių laikotarpiu“ vykdyti.

Pranešime padarė Lietuvos KP(b) Centro Komiteto sekretorius drg. Sniečkus.

Apvarstyti klausimu padarytas atitinkamas nutarimas.

savarankiškai dirbti intelektualinį darbą, turi giliai mokomuosius dalykus apmąstyti, įdėti juos į savo galvą organizuota tvarka, įprasti intelektualinį darbą dirbti sistemingai ir organizuotai.

Pasaulėžiūra, įsitikinimai ir polinkniai neįvyjami iš karto gatavi. Jie yra kiekvieno savarankiškai išdirbami. Nenormaliai reikšmingas, kal abiturientai, gavę brandos atestatą, dar neapsisprendžia, kuo jie nori būti ir pasirinkta aukštesnį mokyklą pagal principą „Kartu su draugais“. Tuo, be abejoj, mokyklai pasireikia tikslas nepasiruošimas gyvenimui, į kurį rytojų žingsni. Į profesinį abituriento apsisprendimą mokytojai labai dažnai žiūri, kaip į uždavinį, turintį reikšmę jo rytojams dienai, kal jis atsivėkina su mokykla. Tokios pašaros esančios klaidingos ir žalingos. Gyvenimas rodo, jog vyresniųjų klasių mokinių kultūros, jų susipratimo, sąmoningumo augimas bei valios ugdymas dar padėjo mokykloje yra tampriai susijęs su besiformuojančiais gyvenimo interesais bei perspektyvomis. Prieš pasidant abiturientui kokią specialybę, būtina jam padėti išaiškinti visus savo davinius, polinknius tai arba kitai kultūros sričiai, tam ar kitam veiklos tipui. Toks aktyvus mokyklos dalyvavimas padės abiturientui giliau įsisąmoninti visą savo darbą, suprasti savo kuriam nors dalykui patraukimą ir tuo remiantis susirasti kelią, kaip naudingiau ir pasiaukojančiai tarnauti tarybinei Tėvynei.

Svarbiausias mokytojų uždavinys yra padėti abiturientams padaryti savo apsisprendime svarbiausią žingsnį ir sudaryti sąlygas, kad galėtų vystyti pasireikškę daviniai bei polinkniai.

Mūsų krašto liaudies akto atkarimas, naujojo stalininio penkmečio sėkmingas įgyvendinimas, tolimasis mūsų ekonomikos, technikos bei kultūros vystymasis įpareigoja kiekvieną pilietį atiduoti tarybinei Tėvynei visas savo jėgas, sugebėjimus ir talentus. Todėl jau dabar, besiruošiant valstybiniam egzaminams, abiturientai turi užsibrėžti tolimą gyvenimo bei veiklos planą tarybinės Tėvyinės ir darbinio gyvenimo gerovei.

Lietuvos TSR Valstybinio biudžeto 1947 metams ir 1946 metų Valstybinio biudžeto įvykdymo I STATYMAS

Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Aukščiausioji Taryba nutarė:

1. Patvirtinti Lietuvos TSR Ministro Tarybos pateiktą Lietuvos TSR 1946 metų Valstybinio biudžeto įvykdymo apyskaitą: pajamų 916.773 tūkst. rublių ir išlaidų 766.490 tūkst. rublių su pajamų pertekliumi 150.283 tūkst. rublių, iš jų biudžetinių lėšų pernešamas likutis 1947 m. sausio 1 dieną 25.510 tūkst. rublių.

2. Patvirtinti Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pateiktą 1947 metams Lietuvos TSR Valstybinį biudžetą: pajamų 1.091.384 tūkst. rublių ir išlaidų 1.091.384 tūkst. rublių su biudžetinių lėšų pernešamomis iš likutis 1946 m. sausio 1 dieną 32.741 tūkst. rublių.

3. Sutinkamai su šio įstatymo 2 straipsniu patvirtinti respublikinio biudžeto pajamos 938.382 tūkst. rublių ir išlaidos 938.382 tūkst. rublių su biudžetinių lėšų pernešamųjų likučiu 1946 m. sausio 1 dieną 17.858 tūkst. rublių.

4. Patvirtinti vietinius biudžetus 1947 metams šiomis sumomis:

	(Tūkstančiais rublių)		
	Pajamos ir išlaidos	Tame skaičiuje lėšos, perduodamos respublikinio biudžeto	Biudžetinių lėšų pernešamųjų likutis 1946 m. sausio 1 dieną
Miestai:			
Kaunas	48.239	19.389	1.447
Klaipėda	16.941	7.428	469
Panėvėžys	11.737	6.178	352
Šiauliai	13.481	6.630	404
Vilnius	68.327	32.989	1.765
Apskritys:			
Alytaus	12.331	10.353	385
Brėzų	14.252	9.539	423
Jonikio	10.113	6.449	303
Kaškadorių	6.861	5.971	206
Kauno	14.270	11.067	479
Kėdainių	13.615	10.588	408
Klaipėdos	5.287	4.371	159
Kretingos	12.909	10.357	387
Kupiškio	7.281	5.601	218
Lezdijų	8.034	6.745	241
Marijampolės	16.489	18.248	495
Mažeikių	11.125	8.397	334
Pagėgių	6.382	5.720	191
Panėvėžio	18.479	9.672	404
Prienų	7.583	6.247	227
Raseinių	16.600	14.260	498
Rokiškio	10.810	7.708	324
Šakių	11.195	9.551	336
Šiaulių	18.750	14.328	563
Šilutės	6.121	5.074	184
Švenčionių	14.920	10.748	448
Tauragės	15.072	10.928	452
Telsių	14.178	11.181	425
Trakų	11.336	8.315	340
Ukmergės	16.993	12.695	480
Utenos	14.339	12.601	430
Varėnos	6.269	5.125	185

	(Tūkstančiais rublių)		
	Pajamos ir išlaidos	Tame skaičiuje lėšos, perduodamos iš respublikinio biudžeto	Biudžetinių lėšų pernešamųjų likutis 1946 m. sausio 1 dieną
Vilkaviškio	9.892	8.561	294
Vilniaus	12.428	7.904	370
Zarasų	10.168	8.510	302
Iš viso	496.714	343.712	14.833

5. Nustatyti 1947 metams nuo bendrasąjunginių valstybinių mokesčių ir pajamų į vietinius biudžetus šiuos atskaitymus:

Miestai:	Nuo apyvartos mokesčio	Nuo neprekiniių operacijų mokesčio	Nuo gyventojų pajamų mokesčio	Nuo žemės ūkio mokesčio	Nuo valstybinės paslaugos realizavimo	Nuo MTS pajamų
Kaunas	1,1	100	25	—	25	—
Klaipėda	1,7	100	50	—	50	—
Panėvėžys	3,0	100	50	—	50	—
Šiauliai	1,0	100	40	—	50	—
Vilnius	1,3	100	21	—	40	—

Apskritys:	Nuo apyvartos mokesčio	Nuo neprekiniių operacijų mokesčio	Nuo gyventojų pajamų mokesčio	Nuo žemės ūkio mokesčio	Nuo valstybinės paslaugos realizavimo	Nuo MTS pajamų
Alytaus	30,0	100	50	50	50	15
Brėzų	10,7	100	50	50	50	15
Jonikio	12,5	100	50	25	50	15
Kaškadorių	30,0	100	50	50	50	15
Kauno	37,3	100	50	50	50	15
Kėdainių	18,5	100	50	50	50	15
Klaipėdos	30,0	100	50	50	50	15
Kretingos	20,0	100	50	50	50	15
Kupiškio	20,0	100	50	50	50	—
Lezdijų	50,0	100	50	50	50	15
Marijampolės	34,2	100	50	50	50	15
Mažeikių	13,2	100	50	50	50	15
Pagėgių	20,0	100	50	50	50	15
Panėvėžio	32,0	100	50	25	50	—
Prienų	50,0	100	50	50	50	15
Raseinių	50,0	100	50	50	50	15
Rokiškio	27,7	100	50	50	50	15
Šakių	25,0	100	50	50	50	15
Šiaulių	43,5	100	50	25	50	15
Šilutės	25,0	100	50	50	50	15
Švenčionių	50,0	100	50	50	50	15
Tauragės	15,0	100	50	50	50	15
Telsių	33,4	100	50	50	50	15
Trakų	50,0	100	50	50	50	15
Ukmergės	25,2	100	50	50	50	15
Utenos	39,5	100	50	50	50	15
Varėnos	50,0	100	50	50	50	—
Vilkaviškio	40,0	100	50	50	50	—
Vilniaus	30,0	100	50	50	50	15
Zarasų	50,0	100	50	50	50	15

6. Nurašyti visų praėjusių metų karo mokesčio nepriemokas, susidariusias iki 1947 m. kovo 1 dienos.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas J. PALECKIS
Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Sekretorius S. PUPEIKIS

Vilnius, 1947 m. balandžio 10 d.

Apskritis laukuose

Vos tik pradėjus žemei, mlai pakelstu darbo kokybę pasikirstyti arkliai lauko darvykdami pristatimus įsipaie- ir nuolat viršysiu man skirtas bininkams, kurie tučtuojau išgojimus, Kavolškio MANP pagal planą darbo normas, — vyko į darbą.

Pas naujakurį Adomoni Jonė, sudariusį sutartį su MANP-tu dėl lauko darbų atlikimo, išvyko žemės arti vienas iš geriausių m'nimo MANP-to darbininkų drg. Papaurėlis Algirdas, saurdamas pagal dienos planą skirtą žemės plotą.

— Šiais metais, atsakydama S. m. balandžio 11 d. Turmas į brolių altajiečių kreipdvario MANP-to, priklausan- maši, dirbsiu dar daugiau, sy- otiame Panemunėlio MTS, buvo

„T. R.“ koresp.

NEVADOVAVIMO VAISIAI

PIRMOSIOS VAGOS

Rokiškio apskr. Pramkombinatų skyriaus vadovaujanti jėga. Per kombinatą 8 m. pirmojo ketvirčio darbo planą įvykdė tik 70%, priimti įsipareigojimai pirmojo ketvirčio darbo planą prieš terminą išpildyti ir ji viršyti — neįsėdėti.

Kuomet Tarybų Lietuvos žmonių kolektyvai, atsakydami į Leningrade dirbančiųjų kreipimąsi, įsijungė į socialistines lenktynes ir priėmė įsipareigojimus — įvykdyti 1947 metų gamybos planą ligi lapkričio mėn. 7 d. — Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos 30-ųjų metinių, toksi gėdingas Rokiškio apskr. Pramkombinatų gamybos plano slūgdymas yra neįsėdintis ir parodo Pramkombinatų vadovybės bei pirminės partinės organizacijos silpną vadovavimą Pramkombinatui priklausančių žmonių darbu, visiškai nesugebėjimą operatyviai reikiamu laiku kisti ir kiekvieno atskiro žmonės arba gamyklos darbu.

Rokiškio apskr. Pramkombinatų pirminė partinė organizacija (sekretorius drg. Amdušas) visiškai nevadovauja Pramkombinatų darbu, neorganizuoja žmonių direktorius, darbininkus, inžinierius ir tarnautojus, kovai dėl kiekvieno dešimtmėnio, mėnesinio, ketvirčio, viso gamybinio plano įvykdymo kiekviename mėnesio, gamykloje; nemobilizuoja pramonės darbuotojų kovai dėl darbo kokybės pagerinimo, dėl prisimty įsipareigojimų įvykdymo, — dėl 1947 metų plano įvykdymo ligi 30-ųjų Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos metinių.

Pramkombinatų pirminės partinės organizacijos sudėtyje yra aštuoni VKP(b) nariai ir vienas kandidatas į VKP(b) narius. Tačiau ši pirminė partinė organizacija ligi šiol dar nepasireikė, kaip organizuo-

janči, vadovaujanti jėga. Per visą savo gyvavimo laikotarpį Pramkombinatų pirminė partinė organizacija iki šiol nuosekliai bei bolševikiškai neapsvarstė per savo partinius susirinkimus nei vieno klausimo, glaudžiai susijusio su gamyba. Pirminė partinė organizacija iki šiol diena neorganizavo socialistinių lenktynių tarp atskirų žmonių cechų, brigadų, pasirašymui individualių sutarčių tarp pavienių darbininkų, neįskėlė darbo žmonių, spartuolių, neapibendrinė jų sektinio darbo potyrį.

Pramkombinatų nepatenkinamas gamybinio plano vykdymas šymia dalimi priklauso nuo ypatingai blogo aišknumo, agitacinio masinio darbo darbuotojų tarpe pravedimo. Pramkombinatų pirminės partinės organizacijos nariai, kaip nemori suprasti, kad politinio darbo darbuotojų tarpe pravedimas atsiliepa į žmonių, gamybinio uždavinių vykdymą, kad ten, kur politiniai ir ūkiniai uždaviniai atstovai vienas nuo kito ir ten, kur nepavedamas agitacinis masinis darbas, neskleidžiamas mobilizuojantis bolševikinės tiesos žodis, ten, be abejojimo, slūgdymas taip pat ir gamybinio plano įvykdymas.

Š. m. vasario mėn. 22 d. Pramkombinatų pirminės partinės organizacijos nariai per šio susirinkimo metu priėmė nutarimą: „...įpareigoti pirminę partinę organizaciją organizuoti pramonės dirbančiuosius partijos ir vyriausybės agitaciniams — masiniams darbu dirbančiųjų tarpe pravedimui ir prikvirtinti juos tokį politinį — masinį darbą atskirų cechų“.

Telsingas ir būtinai nutarimas. Tačiau iki šiol diena šis nutarimas neįgyvendintas, agitatoriai neparinkti.

Nežiūrint TSR Ministrų Tarybos nutarimo apie kolektyvinių sutarčių sudarymą 1947 m. kovo — balandžio mėnesių eigoje, Pramkombinatų pirminė partinė organizacija iki šiol diena dar atviri nuošalyje nuo šio svarbaus reikalo. Matyt, Pramkombinatų komunistams visiškai nerūpi žmonių darbo pagerinimas, valstybinių planų įvykdymas ir viršijimas.

Pramkombinatui priklausančio kelių žmonių vadovai pasitymė savo apsilėidimu, nevyžtingumu, ko pasekoje slūgdomas tų žmonių gamybinis planas (pavyzdžiui, Pakriainių maldno vedėjas drg. Aukštakojis, šio ketvirčio planą įvykdęs 15%). Tačiau pirminė partinė organizacija nepasistengė išaiškinti neleistino ir smarktinio gamybinio plano slūgdymo priežasčių, nepareikalavo iš jų ištūsusį vadovų griežtos darbo atsakomybės ir nepadarė savo atitinkamų išvadų.

Reikia taipogi pabrėžti, kad partinė drausmė Pramkombinatų komunistų tarpe labai pašlijusi, partinių susirinkimų nuvedamas agitaciniams, komunistai partinių uždavinių neturi ir jų neįvykdo. Tokios padėties pasekoje, Pramkombinatų komunistai visiškai nustojo kėlę savo idėjas — politinį lygį.

Rokiškio apskr. Pramkombinatų pirminė partinė organizacija privalo nedelsiant pertvinti savo darbą, tapti vadovaujanti, mobilizuojanti jėga, — organizuoti pramonės dirbančiuosius partijos ir vyriausybės uždaviniams sėkmingai įvykdyti ir išplėsti šio politinį — masinį darbą dirbančiųjų tarpe, kuris užtikrintų metinio gamybinio plano įvykdymą iki lapkričio 7 d. — Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos 30-ųjų metinių.

L. Markauskas.

Panemunėlio MTS, sekdama darbo žmonių programa, išsėmė šio pirmųjų pavasario mėn. Plenumo nutarimų, pradėjo versti pirmąsias vagas. Prieš kelias dienas darbininkų ir technikinio personalo pasitarime buvo galutinai užbaigtas smulkus darbo plano nustatymas kiekvienam traktoriui, apsvartyti pavienių traktorių maršrutai visam sezonui ir atliktas eilės bandymų įvykdyti į laukus. MTS traktoristai, pritardami partijos nustatytoms priemonėms šėmė akli pakelti ir atsiliepdami į Altajaus krašto patriotų kreipimąsi, įsipareigojo šymiai pakelti savo išdirbio normas pavasario laukų darbų metu, nenulistamai kovoti dėl traktorių darbų kokybės, dėl aukšto derliaus išauginimo. Iki šio mėn. 15 d. MTS traktoristai jau suarė virš 10 ha valstiečių dirvų.

Socialistinio darbo žymenas traktoristas Jonas Putrianas pirmąją darbo dieną aparė 2 ha dirvos, viršydamas skirtingą dienos normą 0,4 ha.

— Didžioji kovinė visų

Neatsilikdamos traktoristai spartuolio drg. Putriano pėdomis seka kitas Panemunėlio MTS jaunais, gabus traktoristas Adolfas Giedras, pirmąją darbo dieną viršijęs darbo normą 0,3 ha.

„T. R.“ koresp.

Mokslas ir religija apie pasaulio kilme

(Tiesiny B. „T. R.“ Nr. 45 (352))
Kaip matosi, neenka galvoti apie tokį masų laiko tarpą, kaip 7.000 metų, tuo labiau, kad senų Babilonijos paminklų tyrinėjimas parodo, kad tais laikais, kai „sventojo“ ratto sodžiai vyko pasaulio kirmas, Tigro ir Eufrato upių kluonyje (Babilonijoje) jau gyvavo gana aukštai išvystyta kultūra.

Mokslas apie visatos vystymasi

Dangaus išvystytą stebėjimas parodė, kad kiekvienais metais įvairiose žvaigždžių sistemose suliepsnoja naujos žvaigždės, iš tolimų gelmių pasirodo kometas, kuries eilėje atveju, veikiant saulės traukai, dalinasi į dalis, skaidosi ir smulkinasi, ryškiai rodydamos vieną iš daugelio pasikeltimo procesų, įvykstančių gamtoje. Mokslininkai nustatė, kad 2.000 milijonų žemės egzistavimo metų faktas byloja apie tai, kad saulės planetoje ir žvaigždėse turi kraštutinių atveju panašiai tu-

rij pat amžių. Todėl negalima iš keletos dešimčių paskutinių metų, kurių bėgyje mokslininkai dėka astronominių ir fizikinių patobulinimų, galėjo praversti tyrinėjimus dangaus kūnų sistemos sudėties, pastebėti pasikeltimus, įvykstančius juose dangaus kūnuose. Tik ką nurodytas naujų žvaigždžių susidėjimas priklaikomas prie visatos katastrofų, revoliucinių žuolių, kuriuos žvaigždės laisvai nuo laiko pergyvena. Palaipsniškai žvaigždžių vystymasis dėka jų milžiniško smalsaus turi vykti visiškai lėtai, ir žvaigždės gyvenime keletas dešimčių metų reikiia mažiau, negu viena sekundė žmogaus gyvenime. Todėl nagrinėjant žvaigždžių pasaulio vystymosi eigą apie ją atsiradimą ir jų žvime, mokslui teko imtis kitos nagrinėjimo priemonės, kartu su dedamomis pastangomis pastebėti pasikeltimus, įvykstančius paskirose žvaigždėse.

Jei šis norėtumėte iširti ku-

rio nors augalo gyvenimą, pavyzdžiui, beržo, galite pasiegti dvejopai: arba išsirti keli mėnesiai, arba atskira berštuka ir sekti šį dieną į dieną, iš metų į metus jo vystymasi, arba aneišį į beržyną ir pasistengti pagal įvairaus amžiaus medžių pavidalus gauti supratimą apie tuos išsivystymo kelius, kuriuos tenka praeiti per savo gyvenimą kiekvienam iš šių medžių.

Mokslininkai, norėdami iširti ne medžių, o žvaigždžių gyvenime, pasirinkti netenka. Jam nieko nelieka kito, kaip pasinaudoti antru būdu, nei žvaigždžių gyvenimas per daug ilgą, palygintus su žmogaus gyvenimu; užtai žvaigždžių skaidrus, kurias galima iširti, yra didelis, ir šios žvaigždės randasi įvairiuose savo vystymosi laipsniuose.

Anksčiau jau buvo nurodyta, kad kaip temperatūra, taip ir žvaigždžių ryškumas svyruoja dideliu skirtumu. Tę patį galima pasakyti apie žvaigždžių dydį, kurį galima išskai-

čiuoti pagal jų temperatūrą ir ryškumą. Pasirodo, kad ir savuo dydžiu žvaigždės labai skiriasi viena nuo kitos. Yra žvaigždžių savo diametru keletas dešimčių kartų mažesnių už saulę, bet yra ir tokių, kurių diametras 300—400 kartų didesnis už saulės diametrą.

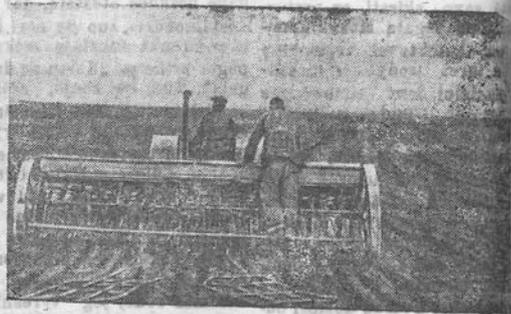
Atidus paskirų žvaigždžių sudėties nagrinėjimas, palyginimas jų tarp savęs, nagrinėjimas žvaigždžių sistemų formų ir dydžių privėdė mokslininkus prie sekantios pasirodė žvaigždžių atsiradimo ir vystymasi.

Žvaigždės gimsta „dujų ūkų“ viduje, t. y., ūkuose, susidėdantuose iš dujų. Tokius ūkus, su pagalbatyrių atveju įvairios žvaigždžių sistemos vietose. Iš jų skleidžiamos žviesos juos galima išskirti nuo „žvaigždžių ūkų“, t. y., nuo žvaigždžių sistemų, kurios tik dėl savo tūlumo mums atrodo ako dėmių pavidale.

Dujų akai, jų dalių veikian-

si ir to pasekoje įkaista. Įkaistimas nuo spaudimo — vienas pagrindinių kiekvienų dujų ypatybių, ką mes gerai žinome iš kasdieninės praktikos (pavyzdžiui, pripūstant automobilio ar dviračio padangas, oro spaudimas smarkiai įkaista). Lygiagrečiai su spaudimu ūkuose atsiranda ir kimas. Matematiški išskaidymai parodo, kad kuo labiau ūkas spaudžiasi, tuo labiau jis turi sukisti. Pasiklausus mūsų šių dienų patyrimų, galima įsivaizduoti, kas turi atveju atsitikti su ūkais. Tikio nors daikto smarkus įkaistimas išaukia taip vadinamą „išcentrę jėgą“: šios jėgos veikima galima stebėti, ir prie vieno virvės galo prikėmė akmenį ir, laikant anvirvės galą rankoje, imti greitai sukti virvę galvos. Šis atveju virvė įsitemps, o akmuks nepakankamai stipri bus išcentrinė jėga, kai tuo išaukia katastrofos fabrikuojamose, kai jai veikiant per daug greito sukimosi trūksta smagračiai.

(B. d.)

Saragake rajone kolektyvinis ūkis „Internacionalas“ pirmąją dieną — Kazachstano srityje pradėjo lauko darbų.

Nuotraukę: grūdų sėja.

Foto B. Sagitova

TASS'o spaudos klėis.

Egzaminams artėjant

Agromoms atsiminti

Ir be inspektų galima išsilauginti daržovių daigų

Šis mokslo metais visose pirmosios mokyklose (tik IV klasių gimnazijose ir progimnazijose nuo 8. m. gegužės mėn. 20 d. prasidėjęs keliamųjų mokymų egzaminai. Baigiamieji egzaminai laikys gegužės 17, IV ir VIII klasių mokymais.

Daržybių mokykloje egzaminai yra svarbus mokslo darbas, nes per egzaminus mokiniai parodys, kaip jie pasiruošę tiems teikiams egzaminams per visus mokslo metus. Šis mokslo metais mūsų mokyklose buvo atlikti keturios kontrolinių darbų, kuriomis kontroliniai darbai parodė, kad gimnazijų ir progimnazijų visose klasėse, kaip pat pradinių mokyklų skyriuose auklėjime ir mokslo padaryta žymi pažanga. Šios pažangos buvo štai: laukta, kad mokslo metais mūsų mokyklos buvo giliai apdėtinę vadovėliais ir rašomąja rašyba, mokyklų patalpas patalmai parengtos mokymo ir geriau apšildytos, kad būtų merg. gimnazijoje, kad būtų progimnazijoje auklėjimui patangumo kilmimas, ir, deja, Ragelių ir Kristaus progimnazijose nėra laukto pažangumo moksle.

Pradinių mokyklų IV skyrių ir keturių kalbos I-jo trimestrio kontrolinių darbų buvo 64% nepatenkinamų patyrimų, o II

trimestro gale bendras apskrities to pat dalyko nepažangumas nukrito iki 34%.

Daugelyje pradinių mokyklų IV-juose skyriuose matyti tvirtas pažangumo kilmimas. Dėl mokslo pažangumo, rašomųjų darbų svarumo, tvarkingumo, gražumo ryškiai kovojo ir pasiekė aukštą laimėjimų mokyklų. Žinka, Tavoras, Ragelytė ir kiti, bet yra keletas mokyklų, kur IV-ju skyrių pažangumas yra nusmukęs. Taip, pav., už II trimestre keturių kalbų kontrolinius darbus gavo nepatenkinamus patyrimus mokyklose:

1. Obelių	— 52%
2. Kamajų	— 68%
3. Jušintų	— 68%
4. Lukiškių	— 76%
5. Uvainių	— 80%
6. Kulių	— 100%

Iš šių pirmaios trys yra valstieji centrinės mokyklos, kur darbo sąlygos yra normalios, nes mokytojas dirba vien su IV-ju skyriumi. Ką veiktų mokyklų vedėjai ir mokytojai per visus mokslo metus, kad taip nusmukęs pažangumas moksle? Auklėjimas ty mokyklų irgi nereikia, nes rašto darbai netvarkingi, negrašios išvaizdos. Lukiškių ir Uvainių mokytojos (Pivoronaitė ir Linkutė) nepastebi klaidų, dėl ko ir darbus pervertino, o tinkamai ištaisius surasta dar daug nepatenkinamų patyrimų, o II

Ką daryti, kad patalpinus tuos trūkumus ar klaidas, kurios mūsų mokyklų darbe pasitaiko?

Dar yra tiek laiko, kad tinkamai darbe susiplanavus, žymiai dalis spragų bus pašalinta. Tarybinė mokykla siekia, kad kiekvienas besimokantis kasmet galėtų pakilti į aukštesnį skyrių ar klasę, ar sėkmingai mokyklą ušalgtų.

Dabar baigiama mokyklose išeiti programos ir einama prie išeitos medžiagos kartojimo. Atsilikę mokiniai per kartojimą gali daug pašengti pirmyn, tik reikia, kad jie reguliariai lankytų pamokas. Mokytojai turi mokinių tėvams išsiaiškinti šio lemiamo laikotarpio reikšmę, ir taval stengsis tvarkingai leisti savo vaikus į mokyklą. Tėvams taip pat bus didelis nauda, kad nereikės vaikų vėl visus metus leisti į tą patį skyrių ar klasę.

Mokiniams, kurie normaliose pamokose nesuspėja tinkamai pasisavinti mokomosios medžiagos, reikia dabar dažniau daryti konsultacijas.

Baigiantis mokslo metams, moksleiviai ir mokytojai turi kovoti už aukštą pažangumo nuostabę. Mūsų apskr. mokyklose turi būti kuo mažiau antramečių!

J. JOKŠAS
Reikiškė apskr. Pedagoginio kabineto metodistas

Kabinetiniai melioratoriai

Pokarinė amžiaus krašto žemės ūkio atkūrimo melioratoriai vaidina milžinišką vaidmenį. Magistralinių melioracijos kanalų nuolatiniame kontroliavime ir laiku atliktas jų remontas, tarybiniuose ir valstiečių ūkiuose esančių drenavimo įrenginių patikrinimas, naujų melioracinių griovių ir drenatinių vamzčių, nusidėvėjusių ar vandens nuteiktų tūlių atstatymas didaro platų kiekvieno melioratoriaus darbų planą, kuri būtinai apglaustais terminais ir lygiavimais įvydyti.

Tarybinio Rokiškio skiltyse jau buvo minėta apie negirtiną rokiškio melioracijos darbams apskirtyje: buvo taip pat ir apskrities melioracijos darbų vadovų puses pažadų išlaikyti praėjus klaidas, šis užplanuota.

Tadai ir dabar dar tenka konstatuoti liūdną faktą: rokiškio sezoniniams melioracijos darbams apskirtyje tebėra užnugaro stadijoje. Rokiškio apskr. ž. o. skyriui priklausančių melioratorių, matyt, vis dar neįsąmonina istorinio VKP(b) OK vasario mėn. Plenumo nutarimo žiemę uždėtų pareigų, nelanko šio nutarimo šviesi savo darbo programa.

Laukais spėriu šingsniu traukia pavasarį. Neužlėgo jau bus galima pradėti praktiškai vykdyti melioracijos darbų planus. Tuo tarpu apskrities melioracijos darbų vadovai tebeužsiiminėja abstraktais pobūdžio

nės miško medžiagos, skirtos tilių statybai, iš kirtaviečių tėra išvešta vos 68 m3. Įdomu, kada šie draugai galvoja ligabenti likusiuosius 18 m3? Galbūt, jie laiko rašomaisiu tai atlikti įpusėjus pavasarį, kai traukiamoji darbo jėga bus užimta neatidėliojamais sėjais darbais? Ir išveikti iš kirtaviečių statybinė medžiaga tebėra neapdirbta.

Tadai ypatinga apskrities melioracijos darbų vadovų apsamanojimo ir absoliutiai kabinetinių jų darbo charakterį rodo faktas, kad nė vienas apskrities valstieju nėra įkurtų prie vietinių ž. o. kooperacinių draugijų melioracijos sekcijų, nors tas „užplanuota“ jau gana seniai. Apgalvėtinai šio reikalo padėti paaiškina „tropsiai“ vedamas atskiriamasis darbas valstiečių — ž. o. kooperacinių draugijų narių — tarpe. Keturi apskrities melioratoriai daugiau kaip per tris mėnesius tesugebėjo praveisti sekioją žiurimo reikalavos tris pranešimus. Tuo tarpu apskrities melioracijos darbų vadovai nemirksėdami giriast neva padarytais devyniais pranešimais, kuriuos šie draugai tuo suinteresuotiems valstiečiams išsiuntinėje raštu, patys periferijoje visai nesirodydami.

Apskrities melioracijos darbų vadovai privalo nedelsdami atsikratyti kabinetinio darbo papročiu, mesti jokiems nepagrįstais išsiskūnijimais nepateisinamą rokiškio melioracijos darbams ignoravimą ir su-

aktyvinti kontraktus pasiruoti- mo veikamas. Istorinis VKP(b) OK Plenumo nutarimas nubrėžė kelius greitesniam vokiškųjų okupantų nuolatini laudies škie atstatymui ir tolesniam jo išvystymui, uždėdamas atskirkamas pareigas ir melioracijos darbuotojams. Apskrities melioracijos darbų vadovai tuo ir privalo vadovautis.

A. Pesiūnas

Naujojo penkmečio plano darbuose.

Į Uvaines veikiančių žmonių skaičių pirmiausia įstoje Darneškie drbtinio šilko kombinatas. Kombinate kolektyvas jau davė savo pirmąją produkciją. Nuotraukoje: Komjūnsuolė Lidija Savina gerai išsiviniusi darbą prie naujos konstrukcijos staklių, prie gijų viljimo.

Foto G. Ugrinovičiaus

Labai svarbu daržovių turėti kiek galima anksčiau, bet įruoti inspektų neketkėvoniais pagėja. Vis dėlto daržovių daigų galima išsilauginti ir neturint inspektų. Ypatyngų priemonių nereikia, o daržovių galima turėti ir anksčiau. Kitų daržovių, kaip pav., pamidorų, visai neturėtume, jei jų daigų nepradėtume auginti anksti. Jau balandžio mėn. (kuo anksčiau) reikia pasėti pamidorų, vagonų, porų, salotų, ankstyviųjų ir šėdinių kopūstų sėklas. Paprastai daržovių sėkloms sėti naudojamas pūdinto žemės mišinys su švariu smėliu. Pūdinto žemės neturint, galima panaudoti gerą daro žemę, kuri turėtų būti imama iš ten, kur praėjusiais metais augo žirniai ar pupelės. Gana geros daržovių sėklai šėmės galima rasti pavtoriuose, kur auga dilgynės. Tokia šėmė persijojams, ir rupestingai išrenkamos dilgynių ir kitų piktųjų žolų. Prie sėjai ruošiamos žemės pridama apie penktą dalį rūpau smėlio, bet jei naudojama sunkesnė šėmė, tai smėlio primatekama daugiau. Pirmiausia pripildoma dėžutė su kaupu paruoštos šėmės. Dėžutėje esančios šėmės paviršius nuburkiamas lygia lintoje. Tada sėjama daržovių sėklas pakrikai. Labai svarbu sėklas pasėti lygiai visoje dėžutėje. Tai geriausiai pavyksta sėklą sėjant iš popierinio matelėlo. Į matelį lengvai suduodant rodomoju pirštu, sėkla po truputį pradeda brysti. Dėžutės sėkla nereikia pasėti per daug tankiai, nes augdami daigeliai mažai gauna šviesos ir dėl to ištyta.

Pasėta sėkla medine lentele įspaudžiama į žemę. Visoje dėžutėje žemę reikia suspausti lygiai, nes tik tada pasėta sėkla pradeda vieną laiką dygti. Į žemę įspausta sėkla pridengti nereikia, o daržovių galima plona smėlio sluoksnėliu. Sėklas smėliu pridengti taip, kad smėlio danga būtų lygi, nes nuo pridengimo priklauso vienodas sėklos sudėgimas.

Visa tai atlikus, dar tenka atsargiai, per labai tankų leistuvo sielą, pasėta sėklą palieti ir dėžutę uždengti stikliu. Dėžutė su pasėta sėkla statoma šiltoje vietoje. Iki sėkla pradeda dygti, šviesa nėra būtina. Sėklai pradėjus dygti, reikia dėžutę perkelti prie langų, kur yra daugiausia šviesos. Be to, tada daugiau vėdinama, retkarčiais pakeliant atiklą. Kai visa sėkla bėna sudygusi, stiklą nuo dėžutės reikia nuimti.

Kai kurių daržovių daigai toje pačioje dėžutėje, kurioje sudygo, ilgai negali būti laikomi: juos reikia persodinti į kitas dėžutes. Pamidorų daigai persodinami, kai jų sėklaspalvis išsiskleidžia. Dėžutės persodinimui paruošiamos taip pat, kaip sėklai sėti.

Persodinimo atstumai eilė nuo eilės 5 cm, o eilutėse daigeliai per 3—5 cm. Tie patys atstumai taikomi ir kitoms daržovėms.

Pamidorų ir kopūstinių augalų daigeliai persodinami kiek giliau, negu augo sudygę. Salotų daigeliai persodinami giliau tik tada, kada bėna kiek ištytę.

Agr. K. Vin'lis

Kaip kovoti su agrastų vaikėla

Mūsų krašte paskutiniu laikumi labai žymiai sumažėjo vaiskrūmių uogų derlius. Derlių mažina daug kas, bet svarbiausios priežastys — per mažas vaiskrūmių priežiūra ir viena kita labiau paplitusi liga. Kiek praktikoje teko pastebėti, pastaruoju laiku agrastai daugiausia nukendia nuo agrastų vaikėlo (Sphaerotheca morsurae).

Šios ligos požymiai: nokstantios uogos apsitraukia, uodu sluoksnėliu ir iki galo neišauga — susproginėja, ima pūti. Lapuose ir uogų viršūnėse šis grybas irgi pasitaiko. Šakutės, bet lapai pjuosta ir nudžiūna.

Ši liga platinasi sporomis, kurias išnešioja vėjas. Kartais su nukritusiais lapais bei valstiais šios ligos spores išsilaiko dirvos paviršiuje ar gilesniuose jos sluoksnuose per visą žiemą.

Kaip kovoti su šia liga? Vaisų pirmiausia būtina surinkti nukritusius lapus bei vaisius ir sudeginti. Rudenį reikia giliai perkasti agrastų žemę, ypač apie pačius kramus, kur daugiausia būna spory. Dažnai būna apkrėstos ir šakelės viršūnės. Jas patariama prieš pačią vegetaciją apkarpyti ir sudeginti.

Kiek tyrimai parodė, šios ligos grybelis labai bijo farmų. Šių pat ugrastus labai naudinga ligai toliau plesiti.

mu. Purškiant katkėmis paruošiamas kalkių pienas 8—10% stiprumo. Purškiami, kol dar nėra lapų. Išsilapavus purškėti negalima. Tinka taip pat plaukiamoji ir geriamoji sėda. Plaukiamąją sėdą purškiami prieš pumpurų sproginimą 5% skiedinį ir antrą kartą, kai išsilapuoja, 0,5% stiprumo. Geriamąją sėdą purškiami prieš agrastų skyrimą, prieš dvi savaites.

Medžių pelenus galima naudoti apdukinant agrastus dar prieš vegetacijos pradžią. Per daug pelenų pilti irgi negalima. Pavasarį galima pagaminti pelenų farmą imant vienam kibiriui vandens 5 kg pelenų. Pelenai apipilami karštu vandeniu ir žiems nusistovėjus purškiami.

Vienas iš geriausių preparatų su šia liga kovoti — tai natrio arsenatas. Jo imama 4 gramų pirmiausia būtina surinkti katkėmis purškiami agrastams ir sudeginti. Rudenį reikia giliai perkasti agrastų žemę, ypač apie pačius kramus, kur daugiausia būna spory. Dažnai būna apkrėstos ir šakelės viršūnės. Jas patariama prieš pačią vegetaciją apkarpyti ir sudeginti.

Kiek tyrimai parodė, šios ligos grybelis labai bijo farmų. Šių pat ugrastus labai naudinga ligai toliau plesiti.

Sodininkas

